

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-09-18

Social- och omsorgskontoret

Äldreomsorgsnämnden

Motion " Pröva måltidsvänner inom äldreomsorgen"

Dnr: 17/037

Sammanfattning av ärendet

Liberalernas fullmäktige-grupp har den 21 juni 2017 väckt en motion i kommunfullmäktige om att undersöka möjligheten till att initiera projektet "måltidsvän" i Södertälje.

Konceptet "måltidsvän" innebär i korthet att äldre ges möjlighet att få besök en gång i veckan av en frivillig för att äta en gemensam måltid antingen i den egna bostaden eller ute.

Idén kommer närmast från Danmark där initiativet kommer från den danska frivilligorganisationen "Äldre Sagen" som är världens näst största frivilligorganisation för äldre. Grundtanken är att äldre ska få ett större kontaktnät och känna meningsfullhet och som en effekt av detta äta bättre och få ökad livskvalitet.

Enligt motionären finns det många värdeskapande delar i detta projekt där ensamma äldre får känna gemenskap och det civila samhället få hjälpa till att bidra till det offentliga uppdraget inom äldreomsorgen.

Motionären föreslår att kommunfullmäktige ger äldreomsorgsnämnden i uppdrag att:

1. Undersöka möjligheten till och intresset för att initiera projektet "måltidsvän" i Södertälje kommun tillsammans med civilsamhällets aktörer.
2. Vid positivt utfall under ett år pröva och utvärdera projektet "måltidsvän".

Kontoret har utformat ett yttrande som innehåller en beskrivning av erfarenheterna från Kävinge kommun, samt en bedömning av Södertäljes förutsättningar. Kontorets sammanfattande bedömning är att det i nuläget är svårt att genomföra detta projekt då kommunens öppna verksamheter behöver rekrytera fler frivilliga, samt att behovet bland de äldre först måste undersökas. Kontoret bedömer att förslaget dock har många fördelar som kommer att beaktas i den fortsatta planen för utvecklingen av äldreomsorgen.

Kontoret föreslår att nämnden avstyrker motionen, godkänner yttrandet som sitt eget och överlämnar det till kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

Social- och omsorgskontorets tjänsteskrivelse, daterad 18 september 2017

Social- och omsorgskontorets förslag till yttrande ang motion ”pröva måltidsvänner inom äldreomsorgen”, daterad 18 september 2017

Motion av Liberalernas fullmäktige-grupp ” Pröva måltidsvänner inom äldreomsorgen”, daterad 21 juni 2017

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Ärendet har i nuläget inga ekonomiska konsekvenser eller behov av finansiering

Kontorets/förvaltningens förslag till nämnden:

Nämnden avstyrker från motionen, godkänner yttrandet som sitt eget och överlämnar det till kommunfullmäktige.

Lenita Granlund

Socialdirektör

Therese Bladh

Utredare

Handläggare: Therese

Bladh

Staben

Telefon (direkt): 08-52301766

E-post: therese.bladh@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Akten

YTTRANDE

2017-09-18

Social- och omsorgskontoret

Äldreomsorgsnämnden

Yttrande över motionen "Pröva måltidsvänner inom äldreomsorgen"

ÄON 17/037

Bakgrund

Liberalernas fullmäktige-grupp har den 21 juni 2017 väckt en motion i kommunfullmäktige om att undersöka möjligheten till att initiera projektet "måltidsvän" i Södertälje.

Konceptet "måltidsvän" innebär i korthet att äldre ges möjlighet att få besök en gång i veckan av en frivillig för att äta en gemensam måltid antingen i den egna bostaden eller på restaurang. Grundtanken är att äldre ska få ett större kontaktnät och känna meningsfullhet och därmed äta bättre och få ökad livskvalitet.

Enligt motionären finns det många värdeskapande delar i detta projekt där ensamma äldre får känna gemenskap och det civila samhället få hjälpa till att bidra till det offentliga uppdraget inom äldreomsorgen.

Motionären föreslår att kommunfullmäktige ger äldreomsorgsnämnden i uppdrag att:

1. Undersöka möjligheten till och intresset för att initiera projektet "måltidsvän" i Södertälje kommun tillsammans med civilsamhällets aktörer.
2. Vid positivt utfall under ett år pröva och utvärdera projektet "måltidsvän".

Yttrande

Vad är konceptet "måltidsvän"?

Konceptet "måltidsvän" kommer närmast från Danmark och initierades av den danska frivilligorganisationen "Aeldre Sagen" som idag i samverkan med en rad danska kommuner erbjuder "måltidsvänner" till äldre.

Grundtanken är att äldre ska få ett ökat kontaktnät, känna mindre ensamhet och som en effekt av detta äta bättre. En "måltidsvän" är en frivillig person som åker hem till äldre och äter en gemensam måltid eller tar med personen ut på restaurang. Den frivilliga får maten betald men i övrigt ingen ersättning.

Tanken är att äldre ansöker om en måltidsvän genom kommunen och att detta erbjuds som en frivillig service till de äldre som själva upplever att de har ett behov. En viktig utgångspunkt är att det till de äldre görs tydligt att tjänsten utförs av frivilliga och ingår inte som en del i en hemtjänstinsats.

Tidigare erfarenheter från Kävlinge kommun

I Sverige har projektet matvänner bland annat testats i Svedala och Kävlinge kommun. I Kävlinge kommun har måltidsvänner testats som projekt under 2016, och kommer nu utökas till att bli en permanent verksamhet. Idag finns det 15 frivilliga personer som är måltidsvänner som en gång i veckan tar med en äldre och äter på någon av kommunens fyra seniorrestauranger. Kommunens seniorrestauranger ligger alla i anslutning till kommunens fyra öppna dagcentraler som är öppna mötesplatser för äldre. Kommunen står endast för kostnaden för den frivilligas mat.

Enligt kommunens frivilligsamordnare som har samordningsansvar för projektet har det inte varit några problem att rekrytera frivilliga till projektet. Kommunen har inte behövt rekrytera några nya frivilliga alls då intresset varit stort bland de befintliga frivilliga kopplade till äldreomsorgens öppna verksamheter. Samtliga frivilliga inom kommunens öppna verksamheter för äldre får genomgå en utbildning i bemötandefrågor och sekretess. Någon specifik utbildning för uppdraget som matvän har därmed inte behövts genomföras innan projektet kunde påbörjas.

Frivilligsamordnarna bokar in ett första möte tillsammans med frivilligsamordnaren där den äldre och den frivilliga får introduceras. Sedan sköter matvännen och den äldre kontakten själva en gång i veckan.

För att utvärdera projektet har kommunen under våren 2017 delat ut enkäter till samtliga äldre som haft en ”matvän” under 2016 för att fråga hur de uppfattat träffarna. Enligt samordnaren har samtliga deltagare varit väldigt positiva och även många anhöriga har hört av sig för att påtala de positiva effekterna. Under 2016 var det ca 20 matvänner som träffade 20 äldre i genomsnitt en gång varje vecka.

Enligt kommunen har en viktig förutsättning för projektets framgång varit att det än så länge varit i relativt liten skala och att kommunen inte behövt avsätta tid och resurser för rekrytering och utbildning av frivilliga. En annan viktig förutsättning för projektets framgång är att den äldre har fått möjlighet att komma ut då samtliga måltiderna ägt rum på någon av de kommunala seniorrestaurangerna. Utbudet på seniorrestaurangerna är anpassat för de äldre med flera rätter att välja på och utgör en trygg miljö.

Hur ser det ut i Södertälje?

Det pågår i Södertälje ett utvecklingsarbete för att förbättra och utveckla maten inom äldreomsorgen. Arbetet har i huvudsak handlat om att förbättra maten och måltidssituationen inom särskilt boende där äldreomsorgsnämnden bland annat gett kontoret i uppdrag att genomföra två alternativa rätter på samtliga särskilda boenden.

För äldre som bor hemma och har insatser från hemtjänsten brukar det dagliga behovet av lagad mat i första hand tillgodoseas genom insatsen matdistribution i form av kalla matlådor som den äldre värmer själv. Utöver insatserna matleverans och uppvärmning av måltid finns det även ”samvaro vid måltidssituationen” som en biståndsbedömd insats.

Samvaro vid måltid beviljas dock i första hand till personer med minnesproblematik eller till personer som av andra skäl har svårigheter att få måltiderna att fungera på egen hand.

Bedömning av möjligheterna att initiera projektet "måltidvän" i Södertälje ***Organisatoriska förutsättningar***

En av framgångsfaktorerna i Kävlinge kommun har varit att matvännerna haft möjlighet att ta med den äldre till en av de kommunala seniorresturanger som ligger i anslutning till kommunens dagcentraler. Södertälje saknar förutsättningarna i form av tillgången till kommunala seniorrestauranger som fanns i Kävlinge kommun.

En annan framgångsfaktor som enligt ansvariga för projektet i Kävlinge har haft stor betydelse för det positiva utfallet är att intresset inom den grupp frivilliga som redan fanns att tillgå har varit väldigt stort. I Södertälje finns idag 10 öppna mötesplatser för äldre över 65 år vars aktiviteter och utbud styrs av intresse och tillgången till frivilliga värdar och värdinnor. De frivilliga som idag arbetar på mötesplatserna samordnas av kommunens frivilligsamordnare. Under 2017 har kommunen tillfört resurser för att anställa ytterligare en frivilligsamordnare som kommer att arbeta med att utveckla mötesplatserna. Bland annat undersöks möjligheterna och intresset för ett utökat samarbete med ABF och andra studieförbund för att kunna erbjuda en utökning av studiegrupper och cirklar.

Enligt ansvarig resultatenhetschef finns det i Södertälje en utmaning framöver när det gäller tillgången till frivilliga personer till kommunens öppna verksamheter. Anledningen är att den absoluta majoriteten av de frivilliga som idag arbetar på mötesplatserna själva är äldre och av naturliga skäl inte längre har ork och möjlighet att utföra frivilligarbete. Därför har frivilligsamordnarna påbörjat ett arbete för att försöka få fler personer att bli frivilliga genom att arbeta med marknadsföring. Som det ser ut i nuläget har det varit svårt att rekrytera frivilliga och kommunen undersöker därför bland annat ett möjligt samarbete med föreningen väntjänsten i Södertälje.

Bedömning av förutsättningar för intresse inom frivilligsektor i Södertälje

Idag finns det i Södertälje kommun en bredd av aktörer inom frivillig sektor som på olika sätt arbetar för äldre. Röda korset, Kyrkan, Vänstjänsten och olika pensionärsorganisationer är exempel på aktörer som idag erbjuder äldre möjlighet till gemenskap.

Väntjänsten i Södertälje är en fristående ideell förening utan bindning till andra pensionärsorganisationer. Föreningens syfte är att avhjälpa isolering och bidra till bättre livskvalitet för äldre i kommunen. Genom volontärer erbjuds äldre hjälp med exempelvis att följa med vid läkarbesök, läsa högt ur tidningar, böcker, eller bara prata en stund, uträtta småärenden, eller ringa samtal. Föreningen samverkar med hemtjänsten som informerar äldre om deras tjänster, som ett komplement till kommunens insatser.

Då det i Södertälje kommun finns många aktörer inom frivilligsektorn som på olika sätt arbetar för äldre är bedömningen att det finns goda förutsättningar att framöver hitta samverkan för att genomföra förebyggande eller främjande projekt som rör äldre. I nuläget finns det dock ingen självklar aktör som visat intresse för att initiera konceptet "måltidsvänner".

Men för att kunna säkerställa en helt korrekt bild av intresset behövs en längre dialog med fler aktörer i civilsamhället. Någon sådan dialog har ej varit möjlig att genomföra inom ramen för svarstiden för remissen.

Sammanfattande bedömning

Social- och omsorgskontoret delar motionärens åsikt att det är viktigt att ta till vara frivilliga krafter för att erbjuda äldre ökad livskvalitet. Erfarenheterna från Kävlinge kommun har varit väldigt positiva och "måltidsvänner" skulle kunna vara ett värdefullt komplement till hemtjänstens insatser. Då projektet helt bygger på frivilliga är bedömningen dock att det i nuläget är svårt att genomföra detta projekt då kommunen behöver rekrytera fler frivilliga. Utöver tillgången på frivilliga krävs en närmare undersökning över hur behovet ser bland de äldre.

Kontoret föreslår därmed att nämnden avstyrker från motionen. Förslaget har dock många fördelar som kommer beaktas i den fortsatta planen för utvecklingen av äldreomsorgen samt i det fortsatta samarbetet med föreningen väntjänsten och andra frivilligorganisationer.

REMISS

170630

KS

Diarienummer 17/232

Till Äldreomsorgsnämnden

Från Liberalernas fullmäktige

För yttrande senast 1 november 2017

Innehåll Motion av Liberalernas fullmäktige
”Pröva måltidsvänner inom äldreomsorgen ”

Kommentar Motion väckt vid kommunfullmäktige 21/6 -17, remitteras till äldreomsorgsnämnden och KPR för svar senast 1 november 2017.

På uppdrag av kommunstyrelsens ordförande

SÖDERTÄLJE KOMMUN	
Social- och Omsorgskontoret	
2017-07-03	
ÄON	
Dnr 17/037	10391

Bilaga 5

MOTION

Till kommunfullmäktige

PRÖVA "MÅLTIDVÄNNER" INOM ÄLDREOMSORGEN

En av vår tids stora utmaningar är ensamhet bland äldre. Enligt socialstyrelsens årliga undersökning av personer med äldreomsorg lider var tionde svårt av ångest, oro och rädsla och 15 procent besväras ofta av ensamhet. Hos de här människorna finns dessutom ofta ett utbrett missnöje med äldreomsorgen. Vi vet också att undernäring är ett stort problem bland äldre idag. Det här är en trend vi måste vända.

Södertälje kommun har begränsat ekonomiskt utrymme, samtidigt som prognoser visar att kommunen inom en snar framtid kommer ha fler invånare över 80 år jämfört med i dag. Den här utvecklingen kräver både medvetenhet och mod från oss förtroendevalda att tydligt prioritera äldreomsorgen. Vidare krävs ett visst mått av kreativitet för att hitta nya vägar för att öka kvaliteten inom omsorgen.

Kävlinge kommun har genomfört ett projekt som kallas för "Måltidsvän". Kommunen har samverkat med den ideella sektorn, där frivilliga besökt den äldre en gång i veckan för en gemensam måltid. Antingen har man ätit tillsammans hemma hos den äldre eller så har man intagit måltiden på någon av de kommunala seniorrestaurangerna. För den äldre har det inte inneburit någon extra kostnad då måltidsvännens portion betalats av kommunen.

Det finns många värdeskapande delar i projektet. Det civila samhället bjuds in att bidra till det offentliga uppdraget, där olika aktörers styrkor och fördelar kommer till sin rätt. Ensamma äldre får känna gemenskap och förhoppningsvis tycka att både maten och livet smakar bättre.

Att äta i sällskap med andra människor är något de flesta uppskattar. Det är en central del i våra liv och ska få vara så även högt upp i åldrarna.

Ökad livskvalitet för äldre är en prioriterad fråga för oss liberaler.

Liberalernas förslag till beslut

Kommunfullmäktige

1. ger äldreomsorgsnämnden i uppdrag att undersöka möjligheten till och intresset för att initiera projektet "Måltidsvän" i Södertälje kommun tillsammans med civilsamhällets aktörer.
2. ger äldreomsorgsnämnden i uppdrag att vid positivt utfall under ett år pröva och utvärdera projektet "Måltidsvän".

Södertälje den 21 juni 2017

För Liberalernas fullmäktige

Mats Siljebrand
Mats Siljebrand(L)